

— a színház megfelelő bevételhez jutna. A szegénysorsú és jó előmenetelű diákok ingyen mehetnének. Minden 10 diák után egy. Az egyes helyárák között lehetne árbeli különbség, de semmiesetre sem olyan nagy, mint a rendes esti előadásokon. Lehetne egységes helyárakat is megállapítani. A gyakorlati megoldás sok ilyen és ehhez hasonló részletkérdést vetne fel. Nagyon örülnék, ha a kartársak hozzászólnának a felvetett ötlet tisztázásához és az illetékeseket meg lehetne nyerni az ügynek, ami, — alapos megfontolások és a különféle lehetőségek helyes mérlegelése után — csak előnyére válhatna a középiskolai irodalomtanításnak.

Kálmán László.

A magyar irodalom tanításának válságához

Ez alkalommal eltekintve a magyar irodalom tanításának módszertől, egy pár olyan vonásra szeretnék rámutatni, ami magában a tárgy természetében rejlik.

A magyar irodalmat iskoláinkban, mint »tantárgyat« tanítják, ami ennél fogva következményeket is hord magában. Legfőképpen azt, hogy az elért eredményről számot is kell adni, tehát megtanulható ismereteket, adatokat kell tartalmaznia.

Ez maga azonban még nem tekinthető irodalmi tudásnak s ezzel megelégednünk nem szabad, mert a magyar irodalom egyetlen más »tantárgyhoz« sem hasonlítható, annak eszközeivel el nem sajátítható s mértékével nem mérhető. Az »ismeretek« föltétlen szükségességén túl olyan lelkihatást kell elérnünk, amely az iskola falain túl is működik és hat.

Az emberek nagy többsége, még az u. n. »művelt középosztály« is — és ezek között végzett tanítványaink —, egyáltalán nem, vagy csak silány értékű műveket olvasnak. Mi ennek az oka? Hol keresendő a hiba? Minden bizonnyal iskolai magyar irodalmunk tanításában. Mert nem az volt az egyetlen — és egyedül helyes — célunk, hogy a nemes irodalmat megszerettessük tanítványainkkal, s ingert keltsünk bennük az iskolán túl is az olvasás élvezetére. Nem kaptak tanítványaink oly élményt, amellyel a magyar szellem egy-egy írásban megörökített darabja lelkük részévé vált volna. Pedig sok ilyen darabunk van, de nem láttuk az egyetlen helyes célt, hogy először érezzék a tanulók s csak azután tudjanak.

Ennek következménye az is, hogy a »tanultakat« is rosszul alkalmazzák az iskolán kívül, hogy nincsenek igényeik az irodalommal szemben, s hogy nem tudják megítélni azokat. Mert ha egyszer az érzéseken keresztül sikerült megfogni a tanulónak a szépet, akkor másodsor már értelmét is segítségül tudja venni azon a ponton, hogy miért nem hat rá hasonlóképen egy másik mű. Itt kell bekapcsolódní a magyar irodalom tanításának második nagy feladatába, az **izlésnevelésbe**, mert magában még az sem elég, ha elindítjuk tanítványainkat az olvasás útjára, mértéket is kell kezükbe adnunk, amivel meg tudják különböztetni a jót a rossztól, az értéket a silánytól.

Ezek mellett azután elérhető az iskola vizsgakötelezettségének követelménye is, — egy a mainál jóval többetérő módon — irodalmi művek-

nek elemzés útján való indítólélek, egyén, kor, műfaj, stb. megállapításával. Ezekből mindennél többet lehet következtetni a tárgyi tudásra és a lélekre tett hatásról egyaránt.

Figyelembe kell tehát vennünk a magyar irodalom tanításának ket-tősségét, a tárgyi ismeretet és a lelki hatást, azért feltétlen szükséges az adatismeret, másrészt azonban ezektől függetlenül az érzelmi világra kell hatnunk; mindig szemelött tartva, hogy a tanulóból olvasóközön-séget akarunk nevelni.

Gergely Gergely

Válasz dr. Zimándi Pius Hozzászólására

Aki tüzetesen végigolvassa a tárgyra vonatkozó két cikkemet és Dr. Zimándi Pius: Hozzászólás-át megállapíthatja, hogy lényegében nem térünk el: legyen az irodalom tanítása élményszerű. A szombathelyi érte-kezet célja sem az volt, hogy a régi irodalomtanítást visszasírja, vissza-hozza, hogy a nehézségektől és az újításoktól ösztönszerűen húzódba el-lenzékieskedjék, hanem az, hogy az irodalom újszerű tanításának kétség-kívül fennálló nagy nehézségeit megbeszélje és keresse a módot és az esz-közöket a bajok kiküszöbölésére.

Mindez az elnöki megnyitó őszinte szavaiból kitűnik.

Zimándi Hozzászólásá-nak legfőbb indító okát elárulja az a neheztelő hang, amely soraiból kicsendül.

Arra kérem Dr. Zimándi Piust, olvassa el még egyszer a tanulmányaira hivatkozó soraimat. Akkor meg kell állapítania, hogy a legtávolabb sin-csen arról szó, hogy alkalmazott módszerével csak látszatsikereket lehet egyes órákon elérni. Zimándi tanulmányait **kizárólag** abból a szempont-ból idéztem, hogy az eszköztelenségre kárhozottatott tanárnak és tanulónak mekkora munkát kell végeznie, és hogy a táblai vázlat nem elégséges a tanulak rögzítésére. Voltaképen a Vezérkönyv szükségességét fejteget-tem itt, s ebbe illesztettem bele nagy elismeréssel Zimándi tanulmányait — bizonyítékul. Bizonyítékul a Vezérkönyv mellett. Majd ismételten kitér-tem az irodalomtanítás legfőbb szempontjára, hogy t. i. jusson a tanuló társasviszonyba olvasmányai-val. A nagy eszköztelenség miatt azonban ezt az eredményt nem lehet elérni. Ekkor idéztem egyik soproni bencés tanárnak a szombathelyi értekezet számára írásba foglalt tapasztala-taiból annak igazolására, hogy nagyobb segítséget kell adni tanárnak és tanulónak egyaránt. Különösen akkor, amikor gyermekeinknek, mint kis-nép fiainak, a sok idegen nyelv tanulása mellett olyan kevés óraszám jut a magyar irodalom tanítására.

Meg kell még jegyez-nem, hogy ez a soproni tanár az 1938. évi Utasít-ások megjelenését egy évtizeddel megelőzőleg élményszerűen tanította már a magyar irodalmat. Eredménnyel. De úgy tapasztalja, hogy meg-felelő eszközökre szükség van.

P a p p F e r e n c a Protestáns Tanügyi Szemle 1943. márciusi számában a 63. oldalon ugyancsak arról ír, hogy szükség volna Vezérkönyvre a ma-gyar irodalom tanításához. Megoldásai körülbelül egyeznek a második cikkem bevezető soraiban írottakkal. S most olvasom a P. T. Sz. áprilisi